

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2026-yil 4-son

VOLUME 6 / ISSUE 4 / 2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4>.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence>

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O'zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 1140-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro'yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko'paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo'yicha mas'ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Mustafayev, Y. Yarmolik, E. Sharipov,
K. Abduvaliyeva, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, X. Yuldasheva

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko'chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Vebsayt: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387

Tasdiqnoma

№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2026-yil 26-avgustda

bosmaxonaga topshirildi.

Qog'oz bichimi: A4.

Shartli bosma tabog'i: 24,5

Adadi: 100. Buyurtma: № 81.

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:

100047. Toshkent shahri,

Sayilgoh ko'chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR

Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI

J. Allayorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquqiy tadqiqotlar oliy maktabi direktori, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, dotsent

MAS'UL MUHARRIR

N. Ramazonov – Toshkent davlat yuridik universiteti O'zbek tili va adabiyoti sho'basini mudiri, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

J. Blum – Amerika Qo'shma Shtatlarining Boston kolleji Huquq maktabi professori, huquq doktori (AQSH)

M. Vishovaty – Polshaning Gdansk universiteti professori (Polsha)

M. Hayat – Muhammadiyah Malang universiteti o'qituvchisi (Indoneziya)

A. Xashimxonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

A. Yakubov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro hamkorlik va uzluksiz ta'lim bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, dotsent

M. Axmedshayeva – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

X. Xayitov – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati, yuridik fanlar doktori, professor

E. Egamberdiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquqni sohalararo o'rganish fakulteti Tadqiqot markazi rahbari, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Sh. Ismoilov – Toshkent davlat yuridik universiteti Mehnat huquqi sho'basini mudiri, yuridik fanlar doktori, dotsent

G. Uzakova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ekologiya huquqi sho'basini mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

G. Yo'ldasheva – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

A. Yo'ldoshev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti Tadqiqot markazi yetakchi ilmiy xodimi, yuridik fanlar doktori, dotsent

R. Altiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoiy odil sudlov fakulteti dekani, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, professor v.b.

M. Kurbanov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho'basini professori v.b., yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

S. Oripov – Toshkent davlat agrar universiteti Huquqshunoslik kafedrasini dotsenti, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

F. Hamdamova – Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti Xalqaro huquq va ommaviy huquq fanlari kafedrasini dotsenti v.b., yuridik fanlar doktori

D. So'fiyeva – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho'basini katta o'qituvchisi, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Правовой научно-практический журнал «Юриспруденция» – «Yurisprudensiya» – «Jurisprudence» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 1140.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:

О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев, Е. Ярмолик,
Э. Шарипов, К. Абдувалиева,
М. Шарифова, Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт:

jurisprudence.tsul.uz

Е-mail:

lawjournal@tsul.uz

Подписной индекс:

1387.

Свидетельство

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию

26.08.2026.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 24,5. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 81.

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент,

ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный

юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

З. Эсанова – проректор по научной работе и инновациям Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Ж. Аллаёров – директор Высшей школы правовых исследований Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Н. Рамазонов – заведующий сектором узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по филологическим наукам, доцент

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Дж. Блум – профессор юридической школы Бостонского колледжа (Бостон, США), доктор юридических наук

М. Вишоватый – профессор Гданьского университета (Гданьск, Польша)

М. Хаят – преподаватель Университета Мухаммадия Маланг (Индонезия)

А. Хашимхонов – первый проректор по делам молодёжи и духовно-просветительской работе Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

А. Якубов – проректор по международным связям и дополнительному образованию Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

М. Ахмедшаева – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Х. Хайитов – депутат Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Э. Эгамбердиев – руководитель Исследовательского центра факультета междисциплинарного изучения права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

Ш. Исмоилов – заведующий сектором трудового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

Г. Узакова – заведующая сектором экологического права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Г. Юлдашева – профессор сектора международного права и прав человека Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Юлдошев – ведущий научный сотрудник Исследовательского центра факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

Р. Алтиев – декан факультета уголовного правосудия Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, и. о. профессора

М. Курбанов – и. о. профессора сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

С. Орипов – доцент кафедры права Ташкентского государственного аграрного университета, доктор философии по юридическим наукам

Ф. Хамдамова – и. о. доцента кафедры международного и публичного права Университета мировой экономики и дипломатии, доктор юридических наук

Д. Суфиева – старший преподаватель сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

FOUNDER: TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” legal scientific and practical journal was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020 with certificate No. 1140.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission at the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of journal materials are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev, E. Yarmolik, E. Sharipov,
K. Abduvalieva, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Editorial office address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: jurisprudence.tsul.uz
E-mail: lawjournal@tsul.uz

Subscription index: 1387.

Certificate
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 26.08.2026.
Paper size: A4. Cond.p.f: 24,5.
Units: 100. Order: № 81.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

Z. Esanova – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

J. Allayorov – Director of the Graduate School of Legal Research of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

EXECUTIVE EDITOR

N. Ramazonov – Head of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

J. Blum – Professor of Law School of Boston College, Doctor of Law (Boston, USA)

M. Vishovaty – Professor of the University of Gdańsk (Gdansk, Poland)

M. Hayat – Lecturer of the University of Muhammadiyah Malang (Indonesia)

A. Khashimhonov – First Deputy Rector for Youth Affairs and Spiritual and Educational Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

A. Yakubov – Deputy Rector for International Relations and Further Education of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

M. Akhmedshaeva – Professor of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Kh. Khayitov – Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

E. Egamberdiev – Head of the Research Center of the Faculty of Interdisciplinary Studies of Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

Sh. Ismoilov – Head of the Department of Labor Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

G. Uzakova – Head of the Department of Environmental Law of the Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

G. Yuldasheva – Professor of the Department of International Law and Human Rights of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Yuldoshev – Leading Research Fellow of the Research Center of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

R. Altiev – Dean of the Faculty of Criminal Justice of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Acting Professor

M. Kurbanov – Acting Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

S. Oripov – Associate Professor of the Department of Law of Tashkent State Agrarian University, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

F. Hamdamova – Acting Associate Professor of the Department of International Law and Public Law of the University of World Economy and Diplomacy, Doctor of Law

D. Sufieva – Senior Lecturer of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

- 11 **SAYDULLAYEV SHAXZOD ALIXANOVICH**
Qonunchilikdagi bo'shliqlarni aniqlashda normativ-huquqiy hujjatlar ijrosi monitoringining ahamiyati
- 20 **ALLAYAROVA SOLIXA NARZULLOYEVNA**
Yuridik germeneytikaning nazariy-metodologik asoslari
- 26 **SULTANOVA SABOXAT ALISHEROVNA**
Tartibga solish ta'sirini baholash va huquqiy monitoringni takomillashtirishning nazariy-huquqiy masalalari
- 34 **UMAROVA IRODA MUXAMEDOVNA**
Ijtimoiy davlat shakllanishining tarixiy-huquqiy bosqichlari

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 42 **MIRZAYEV FAYZULLA IBODULLAYEVICH**
Jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishda Moliyaviy razvedka bo'linmasining ma'muriy-huquqiy maqomi
- 48 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Hukumatni shakllantirish va javobgarligi: O'zbekiston modeli va xorijiy tajriba
- 57 **RAIMOV ELBEK BAHODIR O'G'LI, ABDUMO'MINOVA SALOMAT OTABEKOVNA**
O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonunining huquqiy tahlili
- 63 **AZIMOV AZIMBEK AZIZBEK O'G'LI**
Yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlashda hududiy "Yo'l xaritalari"ni joriy etishning ahamiyati

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 70 **RUZINAZAROV SHUXRAT NURALIYEVICH, TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**
Raqamli tadbirkorlikni huquqiy tartibga solish tendensiyalari
- 77 **BOZAROV SARDOR SOXIBJONOVICH**
Sun'iy intellekt tizimlarining fuqarolik-huquqiy javobgarligi: zamonaviy huquqiy muammolar va tartibga solish yondashuvlari
- 86 **XODJIYEV YUNUS MUXITDINOVICH**
Ko'char ashyolarga bo'lgan mulk huquqidan voz kechishning ayrim masalalari
- 93 **SATVALDIYEVA YULDUZXON XATAMJAN QIZI**
Sanoat namunalarini huquqiy muhofaza qilish muammolari va ularning dekorativ-amaliy san'at asarlari bilan nisbati
- 100 **KAN YEKATERINA EDUARDOVNA**
Klinik amaliyotda "yashirin sun'iy intellekt" (shadow AI): shifokorlarning undan ruxsatsiz foydalanishini nazorat qilishning huquqiy mexanizmlari
- 108 **RAXMONOV TOLIB TURG'UN O'G'LI**
Raqamli moliyaviy aktivlarning fuqarolik-huquqiy tabiati
- 115 **BERDIBAYEV SARDOR YERKABOY O'G'LI**
"Animus fraudandi": xalqaro xususiy huquqda qonunni chetlab o'tishni isbotlashning doktrinal huquqiy asoslari

121 JO'RAQULOVA HILOLA O'KTAM QIZI

Regress fuqarolik-huquqiy javobgarlik tizimining muhim va zarur tarkibiy elementi

127 RAHIMOV JALOLIDDIN XAYTBOY O'G'LI

Steyblkoinlar orqali to'lov qilishning shartnomaviy asoslari tavsifi

132 OLLABERGANOV JUR'ATBEK MANSURBEK O'G'LI, XADJIYEV AZIZBEK KADAMBAYEVICH

O'zbekiston Respublikasi fuqarolik huquqida raqamli aktivlar va elektron bitimlarni tartibga solishning dolzarb muammolari

138 BAXROMOVA NILUFAR XOSHIQOVNA

Raqamli marketingda firibgarlik va chalg'ituvchi amaliyotlarga qarshi huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish: fuqarolik-huquqiy yondashuv

145 SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI

Davlat xaridlari jarayonini elektronlashtirish sharoitida shartnomaviy munosabatlarni huquqiy tartibga solish

12.00.06 – TABIIY RESURLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

153 UZAKOVA GO'ZAL SHARIPOVNA

Atrof-muhitni xalqaro-huquqiy muhofaza qilishda Birlashgan Millatlar Tashkiloti Atrof-muhit bo'yicha dasturi (UNEP)ning o'rni va roli

161 KENJAYEV RUSTAM XAYDAROVICH

Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlardan foydalanish va muhofaza qilishda ekologik nazoratning o'rni va ahamiyati

168 RAHMATOVA DILAFRUZ IXTIYOR QIZI

Elektron chiqindilar bilan bog'liq munosabatlarni huquqiy tartibga solishning fragmentarlari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

180 PRIMOV BAXTIYOR OLIM O'G'LI

Kriptoalyutadan jinoiy maqsadlarda foydalanish: jinoyat-huquqiy jihatlar

185 JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR QIZI

Ehtiyotsizlik orqasida sodir etilgan jinoyatlar uchun jinoiy javobgarlikni tabaqalashtirishning jinoyat-huquqiy muammolari: Germaniya va Fransiya jinoyat qonunchiligining qiyosiy-huquqiy tahlili

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

192 XALILOV SHOHROH MIRZO BOYMUROD O'G'LI

Tergovda ayblovga moyillik: kognitiv sabablar, qiyosiy-huquqiy tahlil va protsessual bartaraf etish mexanizmlari

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

200 BAZARBAEVA SHAXLO RAXIMOVNA, RASULOV JURABEK ABDUSAMIYEVICH

Xalqaro huquqda kiberurush va kiberoperatsiyalar: farqlash hamda huquqiy tartibga solish muammolari

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.01 – ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА. ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ

11 САЙДУЛЛАЕВ ШАХЗОД АЛИХАНОВИЧ

Значение мониторинга исполнения нормативно-правовых актов в выявлении пробелов в законодательстве

20 АЛЛАЯРОВА СОЛИХА НАРЗУЛЛОЕВНА

Теоретико-методологические основы юридической герменевтики

26 СУЛТАНОВА САБОХАТ АЛИШЕРОВНА

Теоретико-правовые вопросы совершенствования оценки регуляторного воздействия и правового мониторинга

34 УМАРОВА ИРОДА МУХАМЕДОВНА

Историко-правовые этапы формирования социального государства

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

42 МИРЗАЕВ ФАЙЗУЛЛА ИБОДУЛЛАЕВИЧ

Административно-правовой статус подразделения финансовой разведки в сфере противодействия легализации преступных доходов

48 АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ

Формирование и ответственность Правительства: модель Узбекистана и зарубежный опыт

57 РАИМОВ ЭЛБЕК БАХОДИР УГЛИ, АБДУМУМИНОВА САЛОМАТ ОТАБЕКОВНА

Правовой анализ Закона Республики Узбекистан «О персональных данных»

63 АЗИМОВ АЗИМБЕК АЗИЗБЕК УГЛИ

Значение внедрения региональных «дорожных карт» в поддержке занятости молодёжи

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

70 РУЗИНАЗАРОВ ШУХРАТ НУРАЛИЕВИЧ, ТОШКАНОВ НУРБЕК БАХРИДДИНОВИЧ

Тенденции правового регулирования цифрового предпринимательства

77 БОЗАРОВ САРДОР СОХИБЖОНОВИЧ

Гражданско-правовая ответственность систем искусственного интеллекта: современные правовые проблемы и подходы к регулированию

86 ХОДЖИЕВ ЮНУС МУХИТДИНОВИЧ

Некоторые вопросы отказа от права собственности на движимые вещи

93 САТВАЛДИЕВА ЮЛДУЗХОН ХАТАМЖАН КИЗИ

Проблемы правовой охраны промышленных образцов и их соотношение с произведениями декоративно-прикладного искусства

100 КАН ЕКАТЕРИНА ЭДУАРДОВНА

«Теневой искусственный интеллект» (Shadow AI) в клинической практике: правовые механизмы контроля за его несанкционированным использованием врачами

108 РАХМОНОВ ТОЛИБ ТУРГУН УГЛИ

Гражданско-правовая природа цифровых финансовых активов

115 БЕРДИБАЕВ САРДОР ЕРКАБОЙ УГЛИ

Animus fraudandi: доктринально-правовые основы доказывания обхода закона в международном частном праве

121 ЖУРАКУЛОВА ХИЛОЛА УКТАМ КИЗИ

Регресс как важный и необходимый элемент системы гражданско-правовой ответственности

127 РАХИМОВ ЖАЛОЛИДДИН ХАЙТБОЙ УГЛИ

Характеристика договорных основ осуществления платежей посредством стейблкоинов

132 ОЛЛАБЕРГАНОВ ЖУРАТБЕК МАНСУРБЕК УГЛИ, ХАДЖИЕВ АЗИЗБЕК КАДАМБАЕВИЧ

Актуальные проблемы регулирования цифровых активов и электронных сделок в гражданском праве Республики Узбекистан

138 БАХРОМОВА НИЛУФАР ХОШИМОВНА

Совершенствование правовых механизмов противодействия мошенничеству и вводящим в заблуждение практикам в цифровом маркетинге: гражданско-правовой подход

145 САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ

Правовое регулирование договорных отношений в условиях перевода процесса государственных закупок в электронную форму

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

153 УЗАКОВА ГУЗАЛ ШАРИПОВНА

Роль и значение программы ООН по окружающей среде (ЮНЕП) в международном экологическом праве

161 КЕНЖАЕВ РУСТАМ ХАЙДАРОВИЧ

Роль и значение экологического контроля в использовании и охране земель сельскохозяйственного назначения

168 РАХМАТОВА ДИЛАФРУЗ ИХТИЁР КИЗИ

Фрагментарность правового регулирования обращения с электронными отходами

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

180 ПРИМОВ БАХТИЁР ОЛИМ УГЛИ

Использование криптовалюты в преступных целях: уголовно-правовые аспекты

185 ЖУМАНАЗАРОВА МАРЖОНА БОТИР КИЗИ

Уголовно-правовые проблемы дифференциации уголовной ответственности за преступления, совершённые по неосторожности: сравнительно-правовой анализ уголовного законодательства Германии и Франции

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

192 ХАЛИЛОВ ШОХРУХ МИРЗО БОЙМУРОД УГЛИ

Обвинительный уклон в расследовании: когнитивные причины, сравнительно-правовой анализ и процессуальные механизмы его устранения

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

200 БАЗАРБАЕВА ШАХЛО РАХИМОВНА, РАСУЛОВ ЖУРАБЕК АБДУСАМИЕВИЧ

Кибервойна и кибероперации в международном праве: проблемы разграничения и правового регулирования

CONTENTS

12.00.01 – THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

11 **SAYDULLAEV SHAKHZOD ALIKHANOVICH**

The importance of monitoring the implementation of normative legal acts in identifying gaps in legislation

20 **ALLAYAROVA SOLIKHA NARZULLOEVA**

Theoretical and methodological foundations of legal hermeneutics

26 **SULTANOVA SABOKHAT ALISHEROVNA**

Theoretical and legal issues of improving regulatory impact assessment and legal monitoring

34 **UMAROVA IRODA MUKHAMEDOVNA**

Historical and legal stages of the social state formation

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

42 **MIRZAEV FAYZULLA IBODULLAEVICH**

Administrative and legal status of the financial intelligence unit in combating criminal income legalization

48 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**

Formation and accountability of the government: the Uzbekistan model and foreign experience

57 **RAIMOV ELBEK BAHODIR UGLI, ABDUMUMINOVA SALOMAT OTABEKOVNA**

Legal analysis of the law of the Republic of Uzbekistan “On personal data”

63 **AZIMOV AZIMBEK AZIZBEK UGLI**

The importance of implementing regional “Roadmaps” in supporting youth employment

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

70 **RUZINAZAROV SHUKHRAT NURALIEVICH, TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**

Trends in legal regulation of digital entrepreneurship

77 **BOZAROV SARDOR SOKHIBJONOVICH**

Civil liability of artificial intelligence systems: contemporary legal issues and regulatory approaches

86 **KHODJIEV YUNUS MUKHITDINOVICH**

Certain issues of renunciation of ownership rights to movable property

93 **SATVALDIEVA YULDUZKHON KHATAMJAN KIZI**

Issues of legal protection of industrial designs and their interrelation with works of decorative and applied art

100 **KAN EKATERINA EDUARDOVNA**

“Shadow artificial intelligence” (Shadow AI) in clinical practice: legal mechanisms for monitoring its unauthorized use by doctors

108 **RAKHMONOV TOLIB TURGUN UGLI**

Civil law nature of digital financial assets

115 **BERDIBAEV SARDOR ERKABOY UGLI**

Animus fraudandi: doctrinal legal foundations for proving evasion of law in private international law

121 **JURAKULOVA HILOLA UKTAM KIZI**

Regression is an important and necessary structural element of the system of civil law liability

137 **RAHIMOV JALOLIDDIN KHAYTBOY UGLI**

Characteristics of the contractual framework for payments using stablecoins

132 **OLLABERGANOV JURATBEK MANSURBEK UGLI, KHADJIEV AZIZBEK KADAMBAEVICH**
Current issues in the regulation of digital assets and electronic transactions in the civil law of the Republic of Uzbekistan

138 **BAKHROMOVA NILUFAR KHOSHIMOVNA**
Improving legal mechanisms for combating fraud and misleading practices in digital marketing: a civil law approach

145 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Legal regulation of contractual relations in the context of the digitalization of the public procurement process

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW.
ENVIRONMENTAL LAW

153 **UZAKOVA GUZAL SHARIPOVNA**
The role and significance of the United Nations Environment Programme (UNEP) in the international legal protection of the environment

161 **KENJAEV RUSTAM KHAYDAROVICH**
The role and significance of environmental control in the use and protection of agricultural land

168 **RAKHMATOVA DILAFRUZ IKHTIYOR KIZI**
Fragmentariness of legal regulation of electronic waste management

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

180 **PRIMOV BAKHTIYOR OLIM UGLI**
Criminal use of cryptocurrency: criminal-legal aspects

185 **JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR KIZI**
Criminal-legal problems of differentiating criminal liability for crimes committed due to negligence: a comparative-legal analysis of German and French criminal legislation

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

192 **KHALILOV SHOHRUH MIRZO BOYMUROD UGLI**
Accusation bias in criminal investigations: cognitive causes, comparative legal analysis, and procedural mechanisms for its elimination

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

200 **BAZARBAEVA SHAKHLO RAKHIMOVNA, RASULOV JURABEK ABDUSAMIEVICH**
Cyberwarfare and cyber operations in international law: problems of delimitation and legal regulation

Kelib tushgan / Получено / Received: 14.07.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 13.08.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 26.08.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4./JFBF2354>

UDC: 349.2:331.5(045)(575.1)

YOSHLAR BANDLIGINI QO'LLAB-QUVVATLASHDA HUDUDIIY "YO'L XARITALARI"NI JORIY ETISHNING AHAMIYATI

Azimov Azimbek Azizbek o'g'li,

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

huzuridagi Qonunchilik va huquqiy

siyosat instituti tayanch doktoranti

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0387-4385>

e-mail: azimovazimbek25@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada mamlakatimiz miqyosida yoshlar bandligini ta'minlashning eng yangi va samarali usullari chuqur o'rganilgan. Xususan, har bir hududning o'ziga xos iqtisodiy holati va mehnat bozori talablaridan kelib chiqqan holda maxsus "yo'l xaritalari"ni yaratish muhim ekanligi yoritilgan. Qator viloyatlardagi real holat asosida yoshlar ishsizligini kamaytirishga xizmat qiladigan hududiy dasturlarning amaliy ahamiyati batafsil tahlil qilingan. Bundan tashqari, joylardagi ish beruvchilarning bevosita ehtiyojlarini qondirish maqsadida, yosh kadrlarni zamonaviy kasb-hunarlariga o'qitish va ularning malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish yuzasidan o'rinli ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar o'rtaga tashlangan.

Kalit so'zlar: yoshlar bandligi, "yo'l xaritasi", mehnat bozori, hududiy ixtisoslik, kasbga o'qitish, stajirovka, bandlik dasturi

ЗНАЧЕНИЕ ВНЕДРЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНЫХ «ДОРОЖНЫХ КАРТ» В ПОДДЕРЖКЕ ЗАНЯТОСТИ МОЛОДЁЖИ

Азимов Азимбек Азизбек угли,

базовый докторант

Института законодательства и правовой политики

при Президенте Республики Узбекистан

Аннотация. В статье углублённо исследуются новейшие и эффективные методы обеспечения занятости молодёжи в масштабах страны. В частности, обосновывается важность разработки специальных «дорожных карт» с учётом особенностей экономического положения каждого региона и потребностей рынка труда. На основе анализа реальной ситуации в ряде областей подробно рассматривается практическое значение региональных программ, направленных на снижение уровня безработицы среди молодёжи. Кроме того, в целях удовлетворения непосредственных потребностей работодателей на местах выдвигаются научно-практические предложения и рекомендации по дальнейшему совершенствованию системы профессионального обучения молодых кадров современным профессиям и повышению их квалификации.

Ключевые слова: занятость молодёжи, дорожная карта, рынок труда, региональная специализация, профессиональное обучение, стажировка, программа занятости

THE IMPORTANCE OF IMPLEMENTING REGIONAL "ROADMAPS" IN SUPPORTING YOUTH EMPLOYMENT

Azimov Azimbek Azizbek ugli,

Basic Doctoral Student at the Institute of Legislation and Legal Policy

under the President of the Republic of Uzbekistan

Abstract. *This article provides an in-depth study of the newest and most effective methods for ensuring youth employment across our country. In particular, the importance of creating special “roadmaps” based on the specific economic situation and labor market requirements of each region was highlighted. Based on the real situation in several regions, the practical significance of regional programs aimed at reducing youth unemployment is analyzed in detail. Furthermore, in order to meet the direct needs of local employers, appropriate scientific and practical proposals and recommendations have been put forward to further improve the system of training young personnel in modern professions and improving their qualifications.*

Keywords: *youth employment, roadmap, labor market, regional specialization, vocational training, internship, employment program*

Kirish

Bugungi kunda jahon miqyosida demografik jarayonlarning jadallashuvi davlatning ijtimoiy funksiyasini amalga oshirish, xususan, yoshlarning mehnat qilish va band bo'lish huquqlarini ta'minlashning samarali tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini shakllantirishni taqozo etmoqda. BMT ma'lumotlariga ko'ra, 2030-yilga kelib jahonda yoshlar sonining 7 foizga oshishi prognoz qilinmoqda. Bu esa ta'lim va kasbiy tayyorgarlik tizimlarini mehnat bozori talablariga moslashtirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda yoshlarni munosib mehnat bilan ta'minlash masalalarining ahamiyatini yanada oshiradi. Shu nuqtayi nazardan BMTning “Youth 2030” strategiyasida ham yoshlarning huquq va manfaatlarini ta'minlash, ularning ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish va qaror qabul qilish jarayonidagi ishtirokini kuchaytirish ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilangan. O'zbekistondagi demografik holat ham yoshlar bandligini davlat ijtimoiy funksiyasining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida tizimli tashkil etish zaruratini ko'rsatadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 14–30 yoshdagi yoshlar soni 9,6 mln nafardan ortiq bo'lib, mamlakat aholisining 25,7 foizini tashkil etadi. Ayni vaqtda har yili mehnat bozoriga 600 mingdan ortiq yosh kadr kirib kelmoqda. Demografik prognozlarga ko'ra, 2030-yilga borib ushbu ko'rsatkich 1 mln nafarga yaqinlashishi mumkin. Mazkur holat yoshlarni ish bilan ta'minlash, ularni mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan zamonaviy kasblarga tayyorlash va kasbiy malakasini oshirish mexanizmini mehnat bozorining amaldagi ehtiyojlariga muvofiq takomillashtirishni talab etadi.

Shu bois Prezidentimizning 2025-yil 26-dekabrda Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga qilgan murojaatnomasida quyidagi fikrlar ilgari surildi: “Kasblarni rivojlantirish va yangi mehnat

bozori arxitekturasini yaratish – kelgusi yil uchun dasturimizning to'rtinchi ustuvor yo'nalishi. Endi mamlakatimizning mehnat bozori mutlaqo yangi arxitektura asosida – kasb, malaka, texnologiya va ta'limni birlashtiradigan yagona mexanizm sifatida ishlashi zarur (President of the Republic of Uzbekistan, 2025)”.

Darhaqiqat, hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash davlat boshqaruvining muhim yo'nalishi bo'lib, hududlar o'rtasidagi tafovutlarni qisqartirish, mahalliy resurslardan samarali foydalanish va aholi farovonligini oshirishga qaratilgan tashkiliy-huquqiy mexanizmlarni takomillashtirishni talab etadi. Mazkur jarayonda ijtimoiy infratuzilma, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirish, ekologik barqarorlikni ta'minlash bilan bir qatorda, yoshlar bandligini ta'minlash bo'yicha davlat va mahalliy boshqaruv organlari faoliyatining huquqiy mexanizmlarini takomillashtirish alohida ahamiyat kasb etadi.

Mehnat bozoriga oid rasmiy statistik ma'lumotlar so'nggi yillarda umumiy ijobiy o'zgarishlarni ko'rsatmoqda. Xususan, O'zbekistonda ishga joylashtirishga muhtoj, mehnat bilan band bo'lmagan shaxslar soni 2021-yilda 1 441,8 ming nafar, 2022-yilda 1 332,7 ming, 2023-yilda 1 024,1 ming, 2024-yilda 836,0 ming, 2025-yilda esa 744,9 ming nafarni tashkil etgan. Demak, 2021–2025-yillar davomida mazkur ko'rsatkich 48,3 foizga qisqargan. Biroq umumiy ijobiy o'zgarishlarga qaramay, hududlar o'rtasida sezilarli farqlar saqlanib qolmoqda. Jumladan, 2024-yilda ishga joylashtirishga muhtoj shaxslar soni Farg'ona viloyatida 100,5 ming, Samarqand viloyatida 86,4 ming, Qashqadaryo viloyatida 80,9 ming nafarni tashkil etgan (National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan, 2026).

Ushbu statistik ko'rsatkichlar mehnat bozoriga holat hududlar bo'yicha bir xil emasligini ko'rsatadi. Hududlarning demografik tarkibi,

iqtisodiy ixtisoslashuvi, mavjud ish o'rinlari va ish beruvchilarning malakali kadrlarga bo'lgan ehtiyojidagi farqlar yoshlar bandligini ta'minlashda yagona yondashuv bilan cheklanmasdan, har bir hududning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan mexanizmlarni qo'llashni talab etadi. Shu bois, har bir hududning mehnat bozori holati va kadrlarga bo'lgan amaldagi ehtiyojidan kelib chiqib maxsus "yo'l xaritalari"ni ishlab chiqish, yoshlarni kasbga tayyorlash dasturlarini mahalliy ish beruvchilar ehtiyojlari bilan uyg'unlashtirish hamda ularning ijrosini aniq natijaviy ko'rsatkichlar asosida baholash yoshlar bandligini ta'minlashning tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgandan so'ng hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilandi. So'nggi yillarda mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar barcha hududlarda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda aholining hayot darajasini yaxshilashga yo'naltirilgan. Jumladan, "Hududlarni kompleks rivojlantirish" dasturi doirasida infratuzilma obyektlarini yangilash, tadbirkorlik faoliyati uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, qishloq xo'jaligiga zamonaviy innovatsion texnologiyalarni joriy etish, aholining ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarini oshirish kabi muhim tashabbuslar izchil amalga oshirilmoqda.

Ma'lumki, bugungi kunda yoshlar bandligini ta'minlash masalasi har bir davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mehnat bozoriga kirib kelayotgan yoshlar oqimining ko'payishi, yangi kasb va ko'nikmalarga bo'lgan talabning o'sishi hamda hududlar iqtisodiy salohiyatining turlicha ekanligi bandlik siyosatini hududiy xususiyatlarga mos holda tashkil etishni taqozo etmoqda.

Shu asnosida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-yanvarda qabul qilingan "Hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo'yicha sektorlar faoliyatini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4102-sonli qarori qabul qilindi. Ushbu normativ-huquqiy hujjatda mamlakatimizda hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish, aholining yashash sharoitlarini tubdan yaxshilash, turmush darajasida

sezilarli ijobiy o'zgarishlarga erishish bo'yicha izchil chora-tadbirlarni yo'lga qo'yish maqsadida hududlarni sektorlarga bo'lib ishsizlikning oldini olish bo'yicha ustuvor vazifalar belgilandi. Misol uchun, sektorlar faoliyatini muvofiqlashtirish va samaradorligini yanada oshirish maqsadida sektorlarning "tuman (shahar) – viloyat – respublika" tamoyili asosida ularga amaliy va uslubiy yordam ko'rsatish hamda faoliyatini nazorat qilish bo'yicha hokimliklar, prokuratura, ichki ishlar va soliq idoralarida vertikal boshqaruv tizimini joriy etish amaliyoti yo'lga qo'yildi. Har bir hududda aniqlangan muammolarni bartaraf etish maqsadida hududiy va respublika darajasida "yo'l xaritalari"ni ishlab chiqish hamda ularning amaliy ijrosini ta'minlash, shuningdek, mazkur hujjatlarda belgilangan chora-tadbirlar samaradorligini oshirishga qaratilgan qo'shimcha mexanizmlarni belgilash qayd etildi.

OECD tadqiqotlarida yoshlar bandligini ta'minlashda "place based policy", ya'ni hududiy xususiyatlarga asoslangan siyosat muhimligi ta'kidlanadi. Unga ko'ra, har bir hududning iqtisodiy ixtisoslashuvi va mehnat bozori tarkibi hisobga olinmasa, bandlik dasturlari kutilgan natijani bermaydi (OECD, 2016). Ayni damda O'zbekistonda demografik tarkibda yoshlar ulushi yuqori bo'lib, mehnat bozoriga har yili katta miqdorda yangi ishchi kuchi kirib kelmoqda. Shu bilan birga, hududlar o'rtasida iqtisodiy rivojlanish darajasi, investitsiya oqimi, sanoatlashuv ko'rsatkichi va xizmatlar sektori hajmi bo'yicha sezilarli tafovutlar mavjud. Natijada yoshlar bandligi masalasi respublika miqyosida yagona yondashuv asosida emas, balki hududiy ixtisoslashuv va mehnat bozori ehtiyojlarini hisobga olgan holda hal etilishi lozim bo'lgan kompleks muammoga aylanmoqda.

Xususan, ayrim hududlarda sanoat, turizm, hunarmandchilik, qishloq xo'jaligi va axborot texnologiyalari yo'nalishlari jadal rivojlanmoqda. Biroq mazkur dasturlar doirasida yoshlar bandligini hududiy mehnat bozori ehtiyojlari asosida tizimli rejalashtirish mexanizmi yetarli darajada shakllanmagan. Amaldagi dasturlar umumiy xarakterga ega bo'lib, ko'plab hududlarda yoshlar bandligini ta'minlash mexanizmlari mahalliy iqtisodiy salohiyat, demografik tarkib va talab yuqori bo'lgan sohalar bilan yetarlicha uyg'unlashtirilmagan. Natijada yoshlar o'rtasida ishsizlik dara-

jasi, kasbiy nomutanosiblik va malaka yetishmovchiligi muammolari saqlanib qolmoqda.

Mehnat bozori iqtisodchilari Bell va Blanchflower (2011) yoshlar ishsizligi masalasini alohida ijtimoiy-iqtisodiy xavf sifatida baholaydi. Ularning fikricha, yoshlar ishsizligi uzoq muddatli salbiy oqibatlariga – daromadning pasayishi, kasbiy ko'nikmalarning yo'qolishi va ijtimoiy integratsiyaning sustlashishiga olib keladi. Olimlar yoshlar bandligi siyosatini umumiy bandlik siyosatidan alohida ko'rib chiqish zarurligini ta'kidlaydi. Shu sabab hududiy mehnat bozori xususiyatlarini inobatga olgan holda yoshlar bandligini ta'minlashga qaratilgan "yo'l xaritalari" modelini ishlab chiqish, uning amaliy samaradorligini tahlil qilish va takomillashtirish bo'yicha ilmiy takliflar ishlab chiqishni taqozo etmoqda.

Asosiy qism

Shu bilan birga, mazkur tadqiqot doirasida yoshlar bandligini hududiy ixtisoslashuv asosida rejalashtirish modeli ishlab chiqiladi, "yo'l xaritasi" tushunchasi yoshlar bandligini oshirishning strategik-amaliy instrumenti sifatida tizimlashtiriladi, hududiy iqtisodiy salohiyat va yoshlar bandligi o'rtasidagi bog'liqlik tahliliy ko'rsatkichlar asosida dalillanadi, mahalliy mehnat bozori ehtiyojlariga mos kasb-hunar tayyorgarligi modelining konseptual asoslari taklif etiladi.

Tadqiqot doirasida barcha huquqiy fanlar uchun muhim bo'lgan ilmiylik, xolislik, tizimlilik, determenizm prinsiplari, xronologik uslub, qiyoсий tahlil, formal yuridik, induksiya va deduksiya va boshqa ilmiy metodlardan foydalanildi.

Dastlab O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 10-aprelda qabul qilingan "Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 196-son qarori asosida G'ijduvon, Urgut, Qo'qon, Hazorasp kabi shahar, tumanlarda bir qator samarali iqtisodiy o'zgarishlar amalga oshirildi hamda shu kabi rivojlangan shaharlar tajribasidan boshqa infratuzilmaga ega shahar va tumanlar uchun "yo'l xarita"si tuzilishi qayd etildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 4-martda qabul qilingan "Maxsus iqtisodiy va sanoat zonalari faoliyatining samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-41-sonli Farmoni asosida hududlardagi maxsus iqtisodiy va sanoat zonalari faoliyatini yanada takomillashtirish

chora-tadbirlarini amalga oshirish boshlandi. Maxsus iqtisodiy va sanoat zonalari samaradorligini oshirish uchun bir qator ko'ratkichlar belgilandi. Shu tufayli bir qator hududlarda, jumladan, Samarqand viloyatida "Nurobod texnoparki", Andijonda "Andijon texnopark" maxsus sanoat zonasi tashkil etildi.

Shu bilan birga, ko'plab normativ hujjatlar umumiy xarakterga ega bo'lib, hududlarning iqtisodiy salohiyatini oshirish va mehnat bozorini rivojlangan hududlar tajribasi asosida o'stirishga qaratilgan, lekin yoshlarni ish bilan ta'minlash masalalari har bir hududning iqtisodiy imkoniyatlaridan, ulardagi demografik ko'rsatkichlar hamda hududning ichki resurslarini inobatga olgan holda yondashilmagan. Nobel mukofoti sovrindori Amartya Sen (1999) "imkoniyatlar yondashuvi" (capability approach) nazariyasida yoshlar bandligini nafaqat ish o'rni bilan ta'minlash, balki inson kapitalini rivojlantirish jarayoni sifatida ko'radi. Uning fikricha, kasbiy ta'lim va malaka oshirish yoshlarning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlaydi. Shu sababli har bir viloyat, tuman va shahar kesimida yoshlar bandligi bo'yicha alohida "yo'l xaritalari"ni ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega.

Buxoro viloyati kadrlar taqsimoti ichki imkoniyatlaridan kelib chiqsak, mazkur viloyatda, ayniqsa, oliy ma'lumotli yoshlar mutaxassilar o'zlarining mehnat faoliyatini ta'lim sohasi bilan boshlamoqda (maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida). Viloyatda yoshlar orasida pedagogika yo'nalishiga qiziqish yuqoriligini ko'rish mumkin.

Boshqa viloyatlarda ham daromadli sohalari mavjud. Mahalliy mehnat bozorini tahlil qilish va yoshlar uchun talab yuqori bo'lgan sohalarni aniqlab, shu yo'nalishda o'qitish tizimini yo'lga qo'yish maqsadga muvofiq. Bugungi kunda ta'lim muassasalarini tamomlab, mehnat bozoriga kirib kelayotgan 21 860 nafar yoshlar bandligini ta'minlash dasturini ishlab chiqish katta ahamiyatga ega.

Shunga qaramay, Buxoro viloyatida ham yoshlar bandligini ta'minlash uchun ta'limdan tashqari yo'nalishlarda, masalan, turizm, xizmat ko'rsatish, hunarmandchilik, axborot texnologiyalari, qishloq xo'jaligi va oilaviy tadbirkorlik sohalarida yangi ish o'rinlarini yaratish imkoniyatlari ham mavjud.

Qashqadaryo va Surxondaryo viloyatlarida – qishloq xo'jaligi, bog'dorchilik, chorvachilik;

Samarqand va Farg'ona viloyatlarida – turizm, ipakchilik, hunarmandchilik; Toshkent shahrida – axborot texnologiyalari, startaplar va xizmat ko'rsatish sohasi; Qoraqalpog'iston Respublikasi va Navoiy viloyatida – konchilik va sanoat tarmoqlarida imkoniyati yuqori.

Ushbu ixtisoslikni viloyat tarkibidagi tuman, shaharlar miqyosida ko'rib chiqishimiz mumkin:

Namangan viloyati Chust tumani hamda Farg'ona viloyati Marg'ilon shahri – hunarmandchilik, Qo'qon shahri – oilaviy tadbirkorlik, Buxoro viloyati G'ijduvon tumani, Samarqand viloyati Urgut shahrida – tadbirkorlik sohasi keng rivojlangan.

Shuningdek, xorijiy davlatlar tajribasiga diqqatimizni qaratadigan bo'lsak, Yevropa Ittifoqida yoshlar bandligini ta'minlash bo'yicha eng samarali mexanizmlardan biri sifatida Reinforced Youth Guarantee dasturi joriy etilgan. Mazkur yondashuvga ko'ra, a'zo davlatlar 25 yoshgacha bo'lgan har bir yoshga ishsiz qolganidan keyin 4 oy ichida ish, ta'lim, amaliyot yoki stajirovka taklifini berish majburiyatini oladi (European Commission, 2020). Dastur doirasida eng muhim jihat shundaki, har bir davlat tomonidan alohida implementatsiya rejasi ishlab chiqiladi. Ushbu rejada vakolatli organlar, aniq muddat, moliyalashtirish manbalari hamda hamkor tashkilotlar belgilab beriladi (European Social Fund, 2025, p. 45).

Mazkur tizimning asosiy ustunligi – yoshlar ishsizligi ko'pincha mahalliy darajadagi muammo ekanligini e'tirof etgan holda mahalliy hokimiyat organlari va hududiy hamkorlarning rolini kuchaytirishga qaratilganidadir (OECD, 2014, p. 18). Bu esa hududiy mehnat bozori xususiyatlarini inobatga olib, moslashuvchan bandlik siyosatini yuritish imkonini beradi.

Italiyada yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlash siyosati doirasida hududiy yondashuv keng qo'llaniladi. Xususan, Youth Employment tashabbusi doirasida har bir region o'zining ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojidan kelib chiqqan holda mustaqil implementatsiya rejalarini ishlab chiqadi (Ministry of Labour and Social Policies of Italy, 2019, p. 7). Mazkur yondashuv umumiy milliy siyosat talablarini saqlagan holda hududiy moslashuvchanlikni ta'minlaydi.

Bu tajriba aynan "har bir hududga mos "yo'l xaritasi" ishlab chiqish g'oyasiga to'liq mos keladi. Ya'ni markaziy darajada umumiy qoidalar belgilanadi, ammo ularni amalga oshirish mexa-

nizmlari regionlarning o'ziga xos xususiyatlariga qarab shakllantiriladi (Eurofound, 2007). Buyuk Britaniyada yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlash maqsadida katta hajmdagi moliyaviy paketlar ajratilib, ehtiyoj yuqori bo'lgan hududlarda bosqichma-bosqich "Jobs Guarantee" dasturini joriy etish rejalashtirilgan (London Councils, 2024). Mazkur dastur 2026-yildan boshlab sinov tariqasida amalga oshirilishi ko'zda tutilgan bo'lib, dastlab mehnat bozori eng murakkab hududlarni qamrab oladi. Ushbu modelning asosiy afzalligi shundaki, yoshlar bandligini ta'minlash choralari hududlar kesimida bosqichma-bosqich kuchaytirib boriladi, resurslar esa ehtiyoj darajasi eng yuqori bo'lgan hududlarga yo'naltiriladi (Institute for Employment Studies, 2026). Bu yondashuv O'zbekiston sharoitida ham mintaqaviy tafovutlarni hisobga olgan holda "yo'l xaritalari"ni ishlab chiqishda muhim namuna bo'lib xizmat qilishi mumkin. Yaponiyada yoshlar bandligini ta'minlash tizimi hududiy xizmatlar tarmog'i asosida yo'lga qo'yilgan. 2006-yildan boshlab mamlakatda yoshlar, xususan, NEET toifasiga mansub (ta'limda, bandlikda va kasbiy tayyorgarlikda bo'lmagan) yoshlar bilan ishlash uchun Regional Youth Support Stations markazi tashkil etilgan (Japan Institute for Labour Policy and Training, 2022, p. 14). Shuningdek, bitiruvchilar va ish izlayotgan yoshlar uchun ixtisoslashgan Hello Work bandlik bo'limi faoliyat yuritadi. Mazkur tizim quyidagi zanjir asosida ishlaydi: hududiy xizmat ko'rsatish → kasbiy yo'naltirish → o'qitish → ishga joylashtirish.

Bu tajriba yoshlar bandligini ta'minlashda markazlashgan yondashuv bilan bir qatorda hududiy infratuzilmaning muhimligini ko'rsatib beradi.

Xitoy Xalq Respublikasida yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlash tizimi asosan mahalliy hukumatlarning faol ishtirokiga tayangan holda tashkil etilgan. Mamlakatda yoshlar bandligini oshirish bo'yicha qabul qilingan chora-tadbirlar paketida quyidagilar mavjud (State Council of the People's Republic of China, 2023):

- ish beruvchilarga subsidiya berish;
- kasb-hunar ta'limiga kirishni kengaytirish;
- yoshlarni qayta tayyorlash dasturlarini moliyalashtirish;
- stajirovka va vaqtinchalik bandlik dasturlarini rivojlantirish kabi mexanizmlar nazarda tutilgan.

Eng muhim jihati shundaki, ushbu choralarni amalga oshirishda mahalliy hukumatlar asosiy mas'ul subyekt sifatida belgilangan. Bu esa hududiy xususiyatlarni hisobga olgan holda moslashuvchan siyosat yuritish imkonini beradi (China Development Research Foundation, 2022).

Xulosa

Xulosa o'rnida shuni aytishimiz mumkinki, yoshlar bandligini ta'minlash uchun aynan shu sohalarga mos hududiy o'quv dasturlari ishlab chiqish maqsadga muvofiq. Shu orqali mehnat bozori talablariga mos malakali kadrlar yetishtirish imkoniyati kengayadi. Buyuk Britaniya, Xitoy, Yaponiyada hududlar kesimida rivojlanish takomillashgan. Ayniqsa, aholining aksariyat qismini yoshlar tashkil etgan Xitoy tajribasi bizning iqtisodiy-siyosiy institutlarimizga mos.

Yuqoridagi keltirilgan fikrlardan kelib chiqib, ushbu mexanizm asosida amalga oshiriladigan dastur joriy etilsa, quyidagi o'zgarishlar sodir bo'lishi mumkin:

- yoshlar o'rtasida ishsizlik darajasi sezilarli darajada kamayadi;
- mahalliy mehnat bozorida raqobatbardosh, kasbiy tayyorgarlikka ega yosh mutaxassislar soni ortadi;
- yoshlarning iqtisodiy-ijtimoiy faolligi va tadbirkorlik salohiyati rivojlanadi;
- hududlarda yangi ish o'rinlari yaratiladi;
- davlat va jamiyat hayotida yoshlarning o'ri yanada mustahkamlanadi;
- xalqaro talablarga mos yosh kadrlarni tayyorlash imkoniyati yuzaga keladi.

Yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlash dasturi joriy etilishi bu nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega. Har bir viloyatda "Yoshlar bandligi yo'l xaritasi"ni ishlab chiqish va amalga oshirish yoshlarning mehnat bozoriga integratsiyasini ta'minlaydi, ularning ijtimoiy faolligini oshiradi va mamlakat taraqqiyotiga hissa qo'shish imkonini yaratadi. Shu bois davlat idoralari, xususi sektor va jamoatchilik tashkilotlari o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish zarur. Faqat shunda yoshlar bandligi masalasi tizimli, barqaror va samarali yo'l bilan hal etilishi mumkin.

Yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlash dasturini har bir hududda yoshlar bandligi uchun alohida "yo'l xaritasi" ishlab chiqish va bu orqali yoshlarning bandlik ko'rsatkichlarini bosqichma-bosqich oshirish imkoniyati sanaladi. Shuningdek,

hududlar kesimida mazkur yerlarda shakllangan yuqori daromad olib keluvchi sohalar mavjud va shu orqali iqtisodiyotni rivojlantirish choralari ko'rilmogda. Bunga doir Vazirlar Mahkamasining yuridik hujjati qabul qilingan, lekin bu normativ-huquqiy hujjatda aynan yoshlarning bandligini oshirishga qaratilgan ustuvor me'yorlar mavjud emas. Har bir viloyatda yuqori daromad olib keluvchi, yildan yilga talab yuqorilab borayotgan sohalarni aniqlab, ularni rivojlantirish uchun yoshlarni keng jalb qilish, ushbu sohalarga doir o'quv kurslarni samarali tashkil etish lozim. Chunki rivojlangan hududlardagi soha o'lkamizning boshqa istalgan hududlariga samarali ta'sir etmasligi mumkin. Chunki hududlarning ichki imkoniyatlari turfa xil.

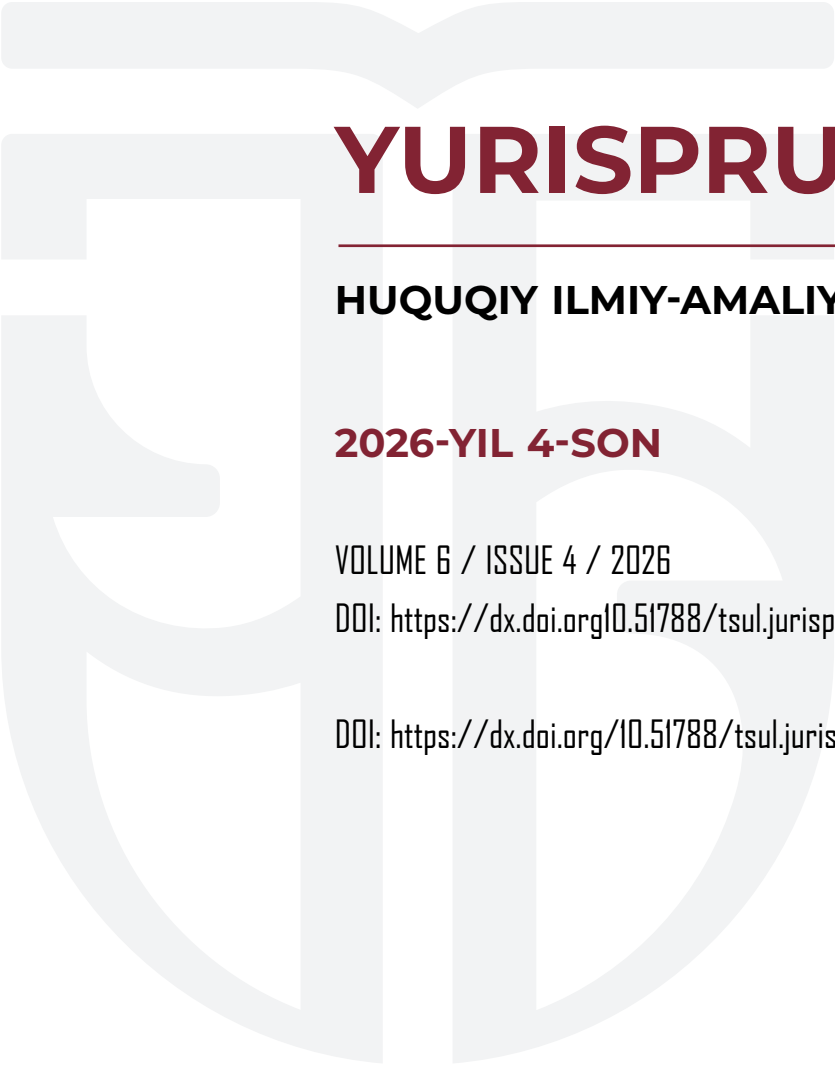
Shularni inobatga olgan holda, "yo'l xaritasi" doirasida quyidagilarni amalga oshirish taklif etiladi:

- mahalliy mehnat bozorining hozirgi holatini tahlil qilish;
- talab yuqori bo'lgan kasblar ro'yxatini shakllantirish;
- shu kasblar bo'yicha qisqa muddatli kasb-hunar o'quv kurslarini tashkil etish;
- yoshlarni amaliyot va stajirovkalarga jalb etish orqali tajriba orttirish tizimini yo'lga qo'yish;
- hududiy korxona va tashkilotlar bilan hamkorlikda yoshlar bandligini oshirish bo'yicha uch tomonlama kelishuvlar imzolash;
- har bir hududda yoshlar bandligini ta'minlash bo'yicha alohida media-reja ishlab chiqib, yoshlarning ijtimoiy faolligini ta'minlash;
- hududlarda amalga oshirilayotgan ishlarining ijrosi va samaradorligini doimiy kuzatish hamda baholashga mo'ljallangan yagona raqamli monitoring ekotizimini yaratish, unga sun'iy intellekt texnologiyalarini integratsiya qilish orqali inson omili, korrupsiya xavfi va ortiqcha byurokratik tartib-taomillarni kamaytirish;
- har bir hududdagi talab yuqori sohalaridan kelib chiqib "ma'lum sohaga ixtisoslashgan" hududlarni yaratish.

Bu ishlarga birdek mas'ul organ sifatida yoshlar ishlari agentligi hamda mahalliy hokimiyat organlarini doimiy integratsiyada bo'lishini ta'minlash, har bir hududdagi mahalliy hokimiyat organlari o'rtasida yoshlar bandligini ta'minlash bo'yicha raqobat muhitini shakllantirish nazarda tutiladi.

REFERENCES

- Bell, D. N. F., & Blanchflower, D. G. (2011). Young people and the Great Recession. *Oxford Review of Economic Policy*, 27(2), 241–267.
- Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan. (2017, April 10). *On measures for the organization of activities in free economic zones (Resolution No. 196)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-3159981>
- Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan. (2025, February 11). *On measures for creating additional conditions to enhance the effectiveness of working with youth, for the realization of their talents, and for the substantive organization of leisure in the Bukhara region (Resolution No. 79)*. Lex.uz. <https://www.lex.uz/docs/7384587>
- China Development Research Foundation. (2022). *Local government role in youth employment*. In *Youth of China in the new era*. Beijing Publ.
- Eurofound. (2007). *Contribution to EIRO thematic feature on youth and work - Case of Italy*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2007/youth-and-work-case-italy>
- European Commission. (2020). *Reinforced youth guarantee: Council recommendation*. Publications Office of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020H1104%2801%29>
- European Social Fund. (2025). *Youth employment initiative leavers survey report 2021-2023*. UK Department for Work and Pensions. <https://www.gov.uk/government/publications/youth-employment-initiative-leavers-survey>
- Institute for Employment Studies. (2026, January). *Labour market statistics*.
- Ismoilov, T. I. (2021). *O'zbekistonda uyushmagan yoshlarning ijtimoiy faolligi* [Social activity of unorganized youth in Uzbekistan]. Lesson press.
- Japan Institute for Labour Policy and Training. (2022). *Youth employment measures in Japan*. JILPT Research Report.
- Kirnitsky, V. V. (2016). *Problema formirovaniya patrioticheskikh tsennostey v massovom soznanii rossiyskoy molodezhi* [The problem of forming patriotic values in the mass consciousness of Russian youth] [Doctoral dissertation]. Dissercat.
- London Councils. (2024). *Breaking barriers: Addressing youth unemployment in London*. <https://www.londoncouncils.gov.uk/news-and-press-releases/2024/breaking-barriers-addressing-youth-unemployment-london>
- Ministry of Health, Labour and Welfare of Japan. (n.d.). *Hello work system and youth support stations*. <https://www.mhlw.go.jp/english/>
- Ministry of Labour and Social Policies of Italy. (2019). *Youth employment initiative: Regional implementation plans*. https://docs.yandex.uz/docs/view?tm=1770098750&tld=uz&lang=en&name=Italy_2019.pdf
- Naamat, A., & Zlotnik, D. (2021). *Youth parliament project summary*. Haruv Children's Campus, Hebrew University of Jerusalem.
- National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan. (2026, April 20). *Number of unemployed*. Statistics Agency under the President of the Republic of Uzbekistan. <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/labor-market-2>
- OECD. (2014). *The local implementation of youth guarantees: Emerging lessons from European experiences*. OECD Publ.
- OECD. (2016). *Investing in youth: Lithuania*. OECD Publ.
- President of the Republic of Uzbekistan. (2019, January 8). *On additional measures for the further improvement of the activities of sectors for comprehensive socio-economic development of regions (Resolution No. RP-4102)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-4149608>
- President of the Republic of Uzbekistan. (2025, December 26). *Address to the Oliy Majlis and the people of Uzbekistan*. President.uz. <https://president.uz/oz/lists/view/8834>
- Republic of Uzbekistan. (2023). *Constitution of the Republic of Uzbekistan*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-6445145>
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Sharifkhodjaev, M. (2003). *O'zbekistonda ochiq fuqarolik jamiyatining shakllanishi* [Formation of an open civil society in Uzbekistan] (pp. 308–309). Sharq Publ.
- State Council of the People's Republic of China. (2023). *Measures to promote youth employment*. State Council Gazette.
- The Knesset. (2019). *National youth and children's parliament: Structure and functions*. Knesset Research and Information Center.

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2026-YIL 4-SON

VOLUME 6 / ISSUE 4 / 2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4>.

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence>